הגדה
של
פסח

א

בְּהַלֵּל וּבְשִׁירִים

בְּהַלֵּל וּבְשִׁירִים
קַדְּמוּ לֵיל הַשִּׁמּוּרִים!
כּוֹכָבִים עָדָה רָקִיעַ,
לֵיל הִתְקַדֵּשׁ־חָג הוֹפִיעַ,
לִקְרָאתוֹ שָׂשִׂים נָרִיעַ
בְּהַלֵּל וּבְשִׁירִים.

כָּל דִּכְפִין – בָּרוּךְ בּוֹאֶךָ!
כָּל דִּצְרִיךְ – הֵן פֹּה בֵּיתֶךָ!
בְּכָל כּוֹס נוֹצֵץ הַיַּיִן,
מִשִּׂמְחָה תַּזְהִיר כָּל־עַיִן.

זֶה הַלַּיִל מַה־נִּשְׁתַּנָּה?
מַה־מְּרַנֵּן הָרְנָנָה?
זֶה הַלַּיִל שֶׁל חֵרוּתֵנוּ!
זֹאת הִיא רִנְנַת גִּילֵנוּ!
הָבָה נְקַדֵּם חַגֵּנוּ
בְּהַלֵּל, בְּשִׁיר־שִׁירִים.

ד׳ שמעוני

שיר השירים אשר לשלמה:

קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך:

כי הנה הסתו עבר הגשם חלף הלך לו: הנצנים נראו בארץ
עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו: התאנה חנטה
פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך:

נרד וכרכם קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות
עם כל ראשי בשמים: מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן לבנון:
עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל
פרי מגדיו:

לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים: נשכימה לכרמים
נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים: הדודאים נתנו ריח
ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך:

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני: ברח
דודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים על הרי בשמים:

גשם הגשם
חלף הלך לו
עננים התפזרו ואינם
השדות מוריקים ומשגשגים

הנני מוכן ומזומן
לקים מצות כוס
של
ראשון ארבע כוסות
בשם כל ישראל

זכור
את היום הזה
אשר יצאתם ממצרים
מבית עבדים

(שירה בצבור)

הא

לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצ-
רים. כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי
ויפסח. השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דיש-
ראל. השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין.

(שירת ילדים)

מצה

עלינו לספר ביציאת מצרים
וכל המרבה
לספר ביציאת מצרים
הרי זה משובח

(שירה בצבור
ואח"כ במקהלה)

פסח!

עם שומר במשך אלפי שנים את יום צאתו מבית עבדים. ודרך כל מחלות השעבוד והאונס והאינקויזיציה והשמד והפרעות נושאת האומה בלבה את הגעגועים לחופש, ומביעה אותם ע"י בטוי עממי אשר לא יפסח על כל נפש מישראל, על כל נפש עניה ודוויה.

אבות אל בנים, דרך כל הדורות, נמסר סדר יציאת מצרים כזכרון אישי אשר איננו מחוור ואיננו דוהה. בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים". אין לך שיא של הכרה היסטורית מרומם מזה, ואין לך התמזגות של יחיד וכלל — ברחבי כדור העולם ובעמקי הדורות — גדולה מאשר בזו. מנהג עתיק זה איננו רק יצירה ספרותית ויתר מחנכת לשנאת העבדות ולאהבת החרות בספור השעבוד ויציאת מצרים. ואיננו רק שום זכרון עתיק שכלו מפנה לקראת העתיד, שכלו סמל להוה ולעתידנו. כ"זכר ליציאת מצרים".

איזה יצר חרות עמוק טבוע בלב-עם, שיכול היה באביב ימיו ליצור יצירה גאונית כזאת ולמסור אותה מדור לדור.

ד. בן-גוריון

בכל דור ודור חייב אדם
לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים. (הגדה)

ליל

שמורים
הוא הלילה הזה
שמורים
לכל בני ישראל
לדורותם

וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא. ובני ישראל פרו וישרצו וירבו
ויעצמו במאד מאד, ותמלא הארץ אותם. ויקם מלך חדש
על מצרים, אשר לא ידע את יוסף ויאמר אל עמו:
הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. הבה נתחכמה לו, פן ירבה,
והיה כי תקראנה מלחמה, ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו,
ועלה מן הארץ. וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם. ויבן ערי
מסכנות לפרעה – את פתם ואת רעמסס. (קריאה)

וכאשר יענו אותו
כן ירבה וכן יפרץ (שירה)

ויצו פרעה ביום ההוא את הנגשים בעם ואת שוטריו לאמר: לא
תוסיפון לתת תבן לעם, ללבן הלבנים כתמול שלשם. הם ילכו וקוששו
להם תבן. ואת מתכנת הלבנים אשר הם עושים תמול שלשם תשימו עליהם.
לא תגרעו ממנו, כי נרפים הם. תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה.
(קריאה)

ויפץ העם בכל ארץ מצרים

לקושש קש לתבן (קריאה בקנון)

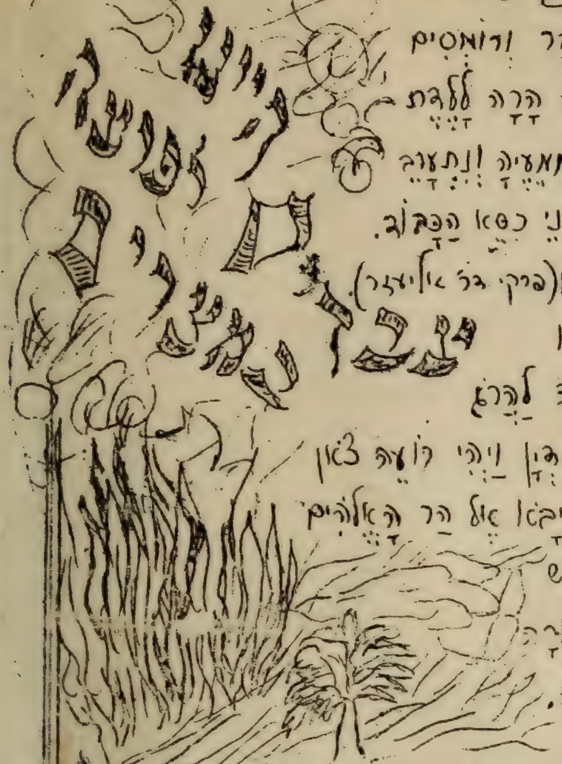
והנגשים אצים לאמר:

כלו מעשיכם דבר יום ביומו כאשר בהיות התבן!

ויבאו שטרי בני ישראל ויצעקו אל פרעה לאמר

תבן אין נתן לעבדיך, ולבנים, אמרים לנו, עשו! (ב"פ)
תבן אין נתן – ולבנים עשו! (ב"פ בקנון). והנה עבדיך מכים (שירה)

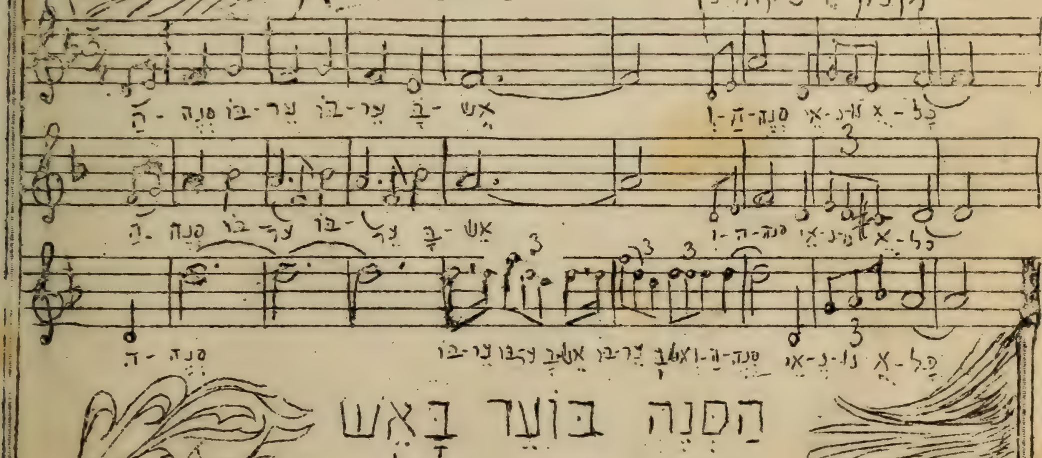
ויאמר: נרפים אתם, נרפים, ועתה לכו עבדו ותבן לא ינתן לכם (שמות ה').

היו ישראל מקוששים את הקש במדבר ורומסים בחומר. רחל בת בנו של שותלח היתה הרה ללדת ורמסה בחומר עם בעלה ויצא הולד ממעיה ונתערב בתוך הלבן, וירד מיכאל והעלהו לפני כסא הכבוד. באותו לילה נגזר גזר-דין על מצרים (פרקי דר' אליעזר).

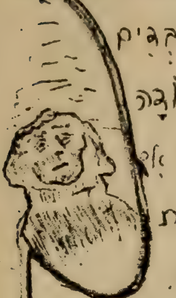
ויהי בימים ההם, ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם. ויבקש פרעה להרג את משה, ויברח משה וישב בארץ מדין ויהי רועה צאן יתרו. וינהג את הצאן אחר המדבר ויבאו אל הר האלהים חרבה, וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל, ויאמר משה: אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה.

(קנון ב-3 קולות)

הסנה בוער באש
והסנה איננו אכל.

י"א.

ויקרא אליו אלוהים מתוך הסנה ויאמר: משה, משה! ראה ראיתי את עני
עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי. ועתה לכה ואשלחך אל פרעה
והעלית את עמי בני ישראל ממצרים אל ארץ הכנעני (שמות ג')

לך שוב מצרימה ועשית לי עם. הידעת איך יעשה עם? את העובדים
ואת האומללים תקרא אליך, את כל אלה אשר יאנחו מעבודה
ומרב פרך ואשר יענו תחת יד נוגשים ופקידים ואין להם בלתי אם
לב, ובלב הזה מעט רגש, ודברת אליהם והוצאת אותם מבית
העבדים וגאלתם ונתת להם חקים ומשפטים ועשית אותם לעם.
לך בוא מצרימה ובאת אל העניים והאומללים אל כל הנאנחים והנדכאים ואמרת
אליהם, כי עבדים הם – והם לא ידעו; ואמרת אליהם, כי אומללים הם – והם לא
ידעו; וכי גדול עניים וגדולים מכאוביהם ונורא לחצם – והם לא ישאונו; ופקחת
את עיניהם בחוזק יד על כל לחצם ועל כל עניים –
וגאלת אותם. ועם רב ימשך אחריך מקרב
אחיך, אשר לא ידעת ואשר לא ידעוך
עוד ומקרב כל העם מסביב אשר
רע ואמר להם, והיית לאב המון
אדם רב ולראש שבטיו
ועשית מן התולעים –
אדם ומן האדם –
עם ומעפרות חול –
ארץ.

ד. פרישמן

שירה-נוסח א': **היום אתם יוצאים בחדש האביב**

וישא העם את בצקו בטרם יחמץ, משארתם צררות בשמלתם וכו'
ויאכלו אותו: מתניהם חגורים, נעליהם ברגליהם ומקלם בידם, בחפזון יאכלוהו.

שירה-נוסח ב': **היום אתם יוצאים בחדש האביב**

ויסעו בני ישראל סכתה כשש מאות אלף רגלי וגם ערב רב עלה אתם.

שירה-נוסח א': **היום אתם יוצאים בחדש האביב.**

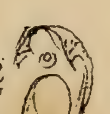
ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות, כי לא חמץ, כי
גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה (שמות יב-קריאה)

שירה-נוסח ב': **היום אתם יוצאים בחדש האבב,**

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא,
פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבו מצרימה. ויסב אלהים את העם דרך
המדבר, ים סוף. ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו: מה-זאת עשינו, כי
שלחנו את ישראל מעבדנו. וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חונים על הים.

אמר אויב:
ארדף אשיג,
אחלק שלל,
תמלאמו נפשי,

אריק חרבי,
תורישמו ידי,
צללו כעופרת
במים אדירים...

שעה שבקש הקבוש ברוך הוא להטביע את מצרים בים, עמד עוזא, שר של
מצרים, ונשתטח לפני הקב"ה ואמר לפניו: רבונו של עולם! ר' בת הרחמים

יא, יג.

בראותך עולמך, למה אתה רוצה להטביע את בני? מיד כינס הקב"ה כל פמל-
יא של מעלה ואמר להם: היו דנים ביני ובין עוזא שר של מצרים. התחילו שרי
האומות מלמדים סניגוריא על מצרים. כיון שראה מיכאל כך, רמז לגבריאל וטס
למצרים. טסה אחת ושמט לבנה עם טיטה ותינוק אחד עמה ששקעוהו
בבנין ובא ועמד לפני הקב"ה ואמר: רבונו של עולם! כך שעבדו את ב-
ניך! מיד ישב עליהם הקב"ה במדת הדין וטבעם בים (ספר האגדה).

וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים ותקח מרים הנביאה את
התף בידה ותצאנה כל הנשים אחריה
בתפים ובמחולות.

אשירה ליהוה כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים

אותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר
שירה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר להם:
מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה לפני (שירה).

בצאת ישראל ממצרים,
בית יעקב מעם לועז,
היתה יהודה לקדשו,
ישראל ממשלותיו.
הים ראה וינס,
הירדן יסב לאחור,
ההרים רקדו כאילים,
גבעות – כבני צאן.
מה לך הים, כי תנוס,
הירדן – תסב לאחור,
ההרים, תרקדו כאילים,
גבעות – כבני צאן?
מלפני אדון חולי, ארץ,
מלפני אלוה יעקב!
תהלים קי"ד (שירה).

וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים. ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים
ממרה כי מרים הם וילנו העם על משה לאמר:

(קריאות רבים:) מה נשתה? (יחיד:) וירב העם עם משה (רבים) תנו לנו מים ונשתה!

—למה זה העליתנו ממצרים להמית אותי ואת בני ואת מקני בצמא?
(שמות ט"ו, י"ז)

—זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם!

—את הקשואים —ואת הבצלים

—ואת האבטיחים —ואת השומים (קריאות יחידים)

—ואת החציר —ועתה נפשנו יבשה! (קריאות רבים). (במדבר י"א)

—ויסעו ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין וילנו על משה ועל אהרן:

—מי יתן מותנו בארץ מצרים! (קריאות רבים)

—בשבתנו על סיר הבשר; —באכלנו לחם לשבע; (יחידים)

—כי הוצאתם אותנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב!
(שמות ט"ז)

וידבר ה' אל משה לאמר: שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען, אשר אני נותן לבני ישראל. ויעלו ויתרו את הארץ וישובו מקץ ארבעים יום, וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישיבו אתם דבר ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ, ויספרו לו ויאמרו: באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא וזה פריה, אפס כי עז העם הישב בארץ והערים בצרות גדלות מאד.
(במדבר י"ג)

עד מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מלינים? —במדבר הזה יפלו פגריכם מבן עשרים שנה ומעלה אשר הלינתם. ובניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה עד תם פגריכם במדבר. (במדבר י"ד)

קומו, תועי מדבר, צאו מתוך השממה,
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.

רב לכם לנוע, לנוד בערבה -
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה.

רק ארבעים שנה נתע בין הררים -
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.

אל נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שעבדותם מהם - נפחה על החללים!

ירקבו בקלונם סרוחים על צרורותם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.

ימק לנו חלומם, חלום רב בצלים, שומים,
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.

עוד היום או מחר יחלק רוח קדים
את העיט גופת אחרון העבדים.

פן צעדכם ירגיז [illegible] -
איש איש בלבבו ישמע הד פעמיו!

איש בלבבו ישמע קול אלה חבר:
לך! היום אל-ארץ [illegible]

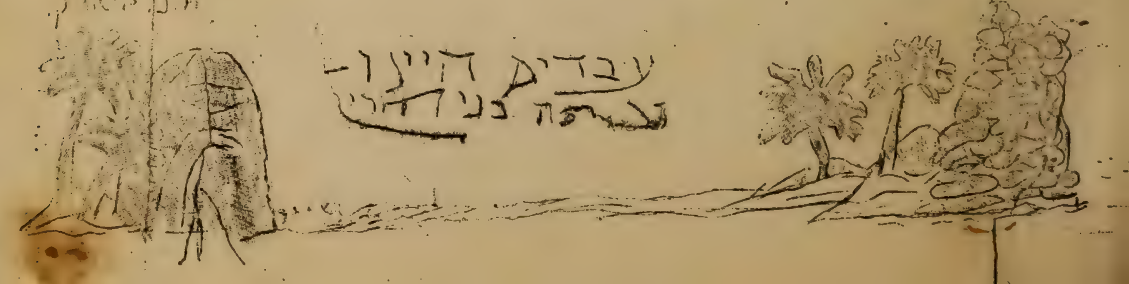
לא! לא לחם קלקל, שלו ודגן שמים -
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!

לא! לא אהל תהו ועליות שחקים -
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!

כי מלבד המדבר תהום השוממת,
עוד לאלה עולם גדול רחב ידים.

קומו, אפוא, נדים! עזבו את-השממה! ומלבד ילל הישימון, דמי הגיון -
אך אל ירם קולכם, דרכו עז בדממה! תרגש תחת שמשו ארץ [illegible].

ח.נ. ביאליק

הנני מוכן ומזומן לקיים מצות כוס שני של ארבע כוסות בשם כל ישראל
כל דכפין ייתי ויכל
כל דצריך ייתי ויפסח
השתא עבדי
לשנה הבאה בני חורין

שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ, שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם. (שירה)

אגדת חרפה וגאון, כאות ומופת לכל באי עולם, עומדים בפתח דברי הימים של ישראל ימי עבדותו. מהם פנה ומהם יתד לבנין חיי האומה והם הציר שעליו סובבים דברי נבואה וצוויי-חיים, "ואתה ידעת את נפש הגר, כי גרים הייתם במצרים" – לזכר עולם ישננו הדברים באזני דור ודור, צווי והזהרה על עזוב חיי עם ועל שמירת אמונים לחרות עם ולחרות אדם.

באות הסבל לא נתמעטה ברב הימים וערכו להורות ולהרבות לא נתקפח. מצרים הן לא עברה ולא בטלה מן העולם, הלא היא קיימת ועומדת, הן מצרים של נפש היחיד והן זו של האומה והן זו של כלל האנו-שות המשועבדת. שבט הנוגש של סדרי חיים נואלים ומעותים תלוי עליהם וכופה אותם להקים פיתם ורעמסס לא להם.

ב. כצנלסון.

ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך

שפך חמתך אל הגוים
אשר לא ידעוך
ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו:
כי אכל את יעקב
ואת נוהו השמו:
שפך עליהם זעמך
וחרון אפך ישיגם:
תרדף באף ותשמידם
מתחת שמי יי:

כי יום נקם ליהוה שנת שלומים לריב ציון

מִתְּהוֹם

הָאֲבַדּוֹן הָעֲגוּלִי שִׁירַת הַחֻרְבָּן
שְׁחוֹרָה כְּאוּדֵי לְבַבְכֶם;
שֶׁאוּהָ בַּגּוֹיִים וּפוּצוּ בִּזְעוּמֵי אֱלֹהַּ,
וַחַתּוּ גֶּחָלֶיהָ עַל רֹאשָׁם. — — —
הֲלֹא הִיא שִׁירַת הַזַּעַם, חוֹלְלוּהָ מוֹקְדֵי לֶהָבוֹת
בְּלֵיל הָעֲבָרוֹת
מִדַּם עוֹלָל וְיָשִׁישׁ וּכְבוֹד גְּוִיּוֹת־תַּרְשִׁישׁ קְדוֹשׁוֹת
שֶׁנָּפְלוּ חֲלָלוֹת...

אִם קָצְרָה

יָדֵנוּ מֵהַצִּיל יִשְׂרָאֵל
לְקוּחִים לַמָּוֶת, הַנּוֹפֶלֶת, הַנּוֹפֶלֶת

אֲנַחְנוּ הַמּוּצָּלִים אַחֲרָאִים
לִשְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. אֵין כְּתֵפַיִם
אֲחֵרוֹת לְהַטִּיל עֲלֵיהֶן. אֵין
גַּב לְהֵחָבֵא מֵאֲחוֹרָיו.
בַּגּוֹלָה הָיָה אָדָם
מִיִּשְׂרָאֵל מְכַוֵּן פָּנָיו כְּלַפֵּי
צִיּוֹן. בְּצִיּוֹן חַיָּב אָדָם
מִיִּשְׂרָאֵל לְכַוֵּן פָּנָיו לְסַכַּת

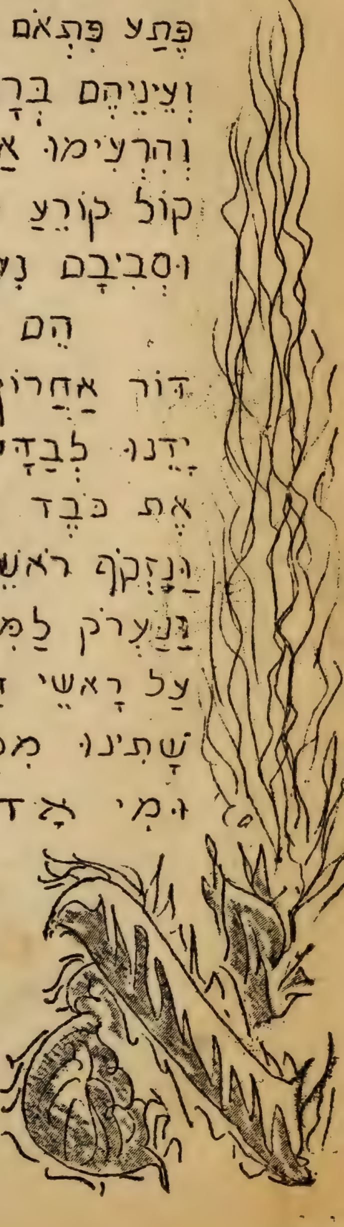
בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל הַדְּרָכִים.
בְּכָל יוֹם וָיוֹם חַיָּב
אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ
כְּמִי שֶׁמַּכְרִיעַ אֶת הַכַּף
לִיצִיאַת מִצְרַיִם אוֹ
לְהַאֲרָכַת הַגָּלוּת.
וְהָיוּ כָּל מַעֲשֵׂינוּ
כְּהֲכָנִים

לִקְרַאת הַיָּם
וּלְקַבָּלַת שָׁבִים

בְּשָׁעָה הַהִיא

וַאֲחוּזֵי פְּרִיץ־אוֹנִים יָקִיצוּ אַדִּירֵי־אֵימָה,
פֶּתַע פִּתְאֹם יִתְנַצֵּר דּוֹר עִזּוּז וּגְבוּר, דּוֹר גִּבּוֹר מִלְחָמָה
וְעֵינֵיהֶם בְּרָקִים וּפְנֵיהֶם לְהָבִים – וִידֵיהֶם לַחֲרָבוֹת!
וְהִרְעִימוּ אַדִּירִים בְּקוֹלָם, קוֹל שִׁשִּׁים רְבָבָה,
קוֹל קוֹרֵעַ הַסְּעָרָה וּבְנַהֲמַת הַמִּדְבָּר הַזּוֹעֵף יִתְחָרֶה,
וּסְבִיבָם נִשְׂעָרָה, וּסְבִיבָם נִזְעָמָה. –
הֵם קוֹרְאִים: „אֲנַחְנוּ גִּבּוֹרִים!
דּוֹר אַחֲרוֹן לְשִׁעְבּוּד וְרִאשׁוֹן לִגְאֻלָּה אֲנָחְנוּ!
יָדֵנוּ לְבַדָּהּ, יָדֵנוּ הַחֲזָקָה
אֶת כֹּבֶד הָעֹל מֵעַל גְּאוֹן־צַוָּארֵנוּ פֵּרְקָה.
וַנִּזְקֹף רֹאשֵׁנוּ שָׁמַיְמָה וַיִּצְרוּ בְעֵינֵינוּ –
וַנִּעְרֹךְ לַמִּדְבָּר וַנֹּאמַר לַצִּיָּה „אִמֵּנוּ!”
עַל רָאשֵׁי הַצּוּרִים בֵּין מִפְלְשֵׂי עָבִים
שָׁתִינוּ מִמְּקוֹרוֹ הַדְּרוֹר עִם כָּל נִשְׁרֵי שָׁמַיִם –
וּמִי אֲדוֹן לָנוּ?!”

שְׁרֵי הַגַּפְרוּר שֶׁנִּשְׂרַף וְהִצִּית לֶהָבוֹת,
שְׁרֵי הַלֶּהָבָה שֶׁבָּעֲרָה בְּסִתְרֵי לְבָבוֹת.
שְׁרֵי הַלְּבָבוֹת שֶׁיָּדְעוּ לַחְדֹּל בְּכָבוֹד...
שְׁרֵי הַגַּפְרוּר שֶׁנִּשְׂרַף וְהִצִּית לֶהָבוֹת.

בארץ-ישראל

קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו ה-
רוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממ-
לכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל אנו-
שיים. לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע
שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו ולא חדל מתפי-
לה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו
המדינית. מתוך קשר היסטורי זה חתרו היהודים
בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה; ובדורות
האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגי-
נים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים
וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו
ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת
הקדמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות
ממלכתית. זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי
להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו
הריבונית. בתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית אנו
מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית
בארץ-ישראל, היא

מדינת-ישראל

עַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר: הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְיָ:

זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ
לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה:

וְנֶאֱמַר: וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ
וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם:

וְנֶאֱמַר: הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשֻׁעִים
כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד
עַל כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם יְיָ:

נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם: דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה צְבָאָהּ כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד יְהֹוָה כִּפְלַיִם בְּכָל-חַטֹּאתֶיהָ:

עוּרִי, עוּרִי, לִבְשִׁי עֻזֵּךְ, צִיּוֹן, לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ!

שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה

מַשְׂאַת נֶפֶשׁ כָּל גִּבּוֹר וּכְמִיהַת לֵב כָּל חוֹזֶה,
שֶׁחָלוֹם אֵינִי חוֹלֵם וְדִמְיוֹן אֵינִי הוֹזֶה – שֶׁאֲמֶת הַמַּחֲזֶה.
שֶׁרָאִיתִי בְּמוֹ עֵינַי בִּנְפוֹל הָאֶרֶץ בְּיִזְרְעֶאל
בִּידֵי קָמֵץ אַלְמוֹנִים, מְזֵי רָעָב וּבְנֵי בְלִי-צֵל,
וְהִנֵּה אַלְמֻדָּתָם
הִתְרוֹמֵם וְהִתְגַּדֵּל –
לִמְדִינַת יִשְׂרָאֵל

על הַר גָּבֹהַ עֲלִי־לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן
הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָיִם
הָרִימִי אַל־תִּירָאִי אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה
הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם

כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה־אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים. שְׂאִי
סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ לָךְ. בָּנַיִךְ
מֵרָחוֹק יָבֹאוּ וּבְנֹתַיִךְ עַל צַד תֵּאָמַנָה. אָז תִּרְאִי
וְנָהַרְתְּ וּפָחַד וְרָחַב לְבָבֵךְ. מִי־אֵלֶּה כָּעָב תְּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים
אֶל אֲרֻבֹּתֵיהֶם. כִּי לִי אִיִּים יְקַוּוּ וָאֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ לְהָבִיא בָנַיִךְ
מֵרָחוֹק. וּפִתְּחוּ שְׁעָרַיִךְ תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה לֹא יִסָּגֵרוּ.

בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים. אָז יִמָּלֵא
שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם: הִגְדִּיל
ה' לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה. הִגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ
שְׂמֵחִים. הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ.

אָמַר רִ' יוֹחָנָן: גָּדוֹל קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת
כְּיוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ בוֹ שָׁמַיִם וָאָרֶץ

כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים: וְלָקַחְתִּי אָנִי מִצַּמֶּרֶת הָאֶרֶז
הָרָמָה וְנָתָתִּי, מֵרֹאשׁ יֹנְקוֹתָיו רַךְ אֶקְטֹף וְשָׁתַלְתִּי

ד

אֲנִי, עַל הַר־גָּבֹהַּ וְתָלוּל בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל אֶשְׁתֳּלֶנּוּ, וְנָשָׂא עָנָף
וְעָשָׂה פֶרִי, וְהָיָה לְאֶרֶז אַדִּיר, וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כֹּל צִפּוֹר כָּל כָּנָף; בְּצֵל
דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָּה. וְיָדְעוּ כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה כִּי אֲנִי ה׳ הִשְׁפַּלְתִּי עֵץ גָּבֹהַּ
הִגְבַּהְתִּי עֵץ שָׁפָל, הוֹבַשְׁתִּי עֵץ לָח וְהִפְרַחְתִּי עֵץ יָבֵשׁ אֲנִי ה׳
דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי!

רצוננו לשנות את פני העולם, לשים קץ לשעבוד אדם באדם, והקץ נצוץ בחביון הדורות, מתי נולדנו? בשעה שניצוץ כבוד ראשון הצית בלב העבד. מתי הריאונו את הדגל? בשעה שהתקומם המשפל הראשון נגד משפילו. שבע נפל ושבע נקום, כי עמנו הצדק ושחרור האדם.

נולדנו עם הנץ החמה של האדם המשתחרר. בכל מערכות האנושות לחרות שם היינו, בכל שפך קטל של מדכאים, בכל „יציאות מצרים" של כל העמים וכל הדורות: על גרדום ועל מוקד, בבתי כלא ועל בריקדות.

אך גם אם שבע נפל, נקום ונתעודד, אנו ואלה אשר יבואו אחרינו ויצאו בעקבותינו, כאשר יצאנו אנחנו בעקבות סוללי דרכנו לפנינו. יום יבוא והיה בגלנו לדגל החברה המשחררת, האדם יקום במלוא קומתו. ויתגלה לעין כל באור הנצחים הצפון בו, כשנשמתו רחבה ולבו טהור ויגיו נאמנות וחייו חופש וצדק, אין לא עבד עברי ולא עבד כנעני, לא כושי ולא סיני, ויכבוד כל אדם ראש פנה הוא לחברה הנגאלת.

כי יבוא היום ההוא

(שירה).

א. בילינסון.

לֹא נִתְּקָה עוֹד הַשַּׁלְשֶׁלֶת,
עוֹד נִמְשֶׁכֶת הַשַּׁלְשֶׁלֶת,
מִן אָבוֹת אֱלֵי בָנִים,
מִנִּי מְדוֹרוֹת אֱלֵי מְדוֹרוֹת.
עוֹד נִמְשֶׁכֶת הַשַּׁלְשֶׁלֶת...

י. למדן (בקיום ה-3 קבוצות)

ערב פסח

פֶּסַח – בַּת-קוֹל יֶשַׁע אחרונים:
יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים.
פֶּסַח לֶעָתִיד!

פֶּסַח – טֶכֶס הֲדָרָיו לְהַחְדִּיאָה,
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה.
פֶּסַח מִצְרַיִם!

פֶּסַח – יֶשַׁע וְתַעֲצוּם שָׁלוֹם,
הַשִּׂמְחָה תֵּצְאוּ וּבְשָׁלוֹם.
פסח - לעתיד!

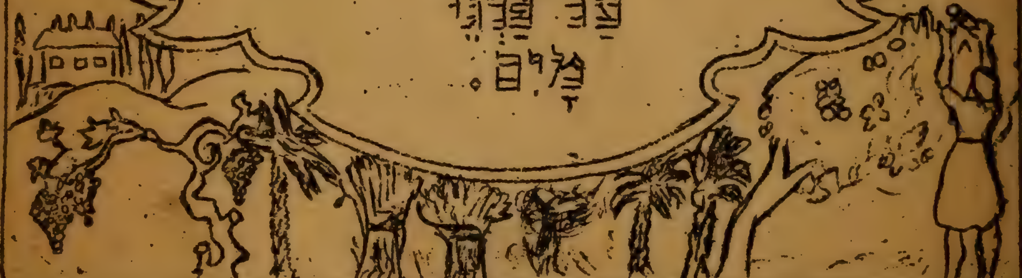
הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן
לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס רְבִיעִי
שֶׁל אַרְבַּע כּוֹסוֹת
בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל

הסל
סדור פסח
כהלכתו.

כאשר זכינו לסדר אותו בכנרת, הנותנת פרי הגפן ופרי העץ והמעניקה מחיה וכל-כלה, תנובת שדה וכרם, לחברים ולטף, כן נזכה לחג הישע.

על חופי ירדן שקטים
עולה ותיק, נושאי משך הזרע,
יצעדו בזה התלם האחד.
היו אלפי רבבה, פדויי ציון ונאמני כבוצה
עלו כשתילי תמרים
על פלגי
מים.

חד גדיא

חד גדיא, חד גדיא,
דזבין אבא בתרי זוזי
חד גדיא, חד גדיא.
ואתא שונרא, ואכלה לגדיא.
ואתא כלבא ונשך לשונרא.
ואתא חוטרא והכה לכלבא.
ואתא נורא ושרף לחוטרא.
ואתא מיא וכבה לנורא.
ואתא תורא ושתא למיא.
ואתא השוחט ושחט לתורא.
ואתא מלאך-המות ושחט לשוחט.
ואתא הקדוש ברוך הוא
ושחט למלאך-המות.

ק״ח

קב׳ כנרת, תש״א